

แบบรายงานโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในยุคดิจิทัล เพื่อพัฒนาผู้เรียนในยุคดิจิทัล

๑. ผู้จัดทำนวัตกรรม

นายปิยะฤกษ์ บุญโกศล

๒. ชื่อนวัตกรรมการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แบบฝึกทักษะพัฒนาหลักการใช้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

๓. ระยะเวลาดำเนินการ

ปีการศึกษา ๒๕๖๘ (๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๘ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๙)

๔. แนวทางการคิดค้นนวัตกรรม

จากผลการทดสอบและประเมินผู้เรียนด้านความรู้ความเข้าใจในหลักการใช้ภาษาไทย แสดงให้เห็นว่านักเรียนโรงเรียนบ้านโพหนอง(แสงราษฎร์สามัคคี) มีปัญหาด้านการอ่านและควรได้รับการพัฒนา โดยเฉพาะในด้านหลักการใช้ภาษาไทย ซึ่งเป็นพื้นฐานของการสื่อสารภาษาไทย จากความสำคัญและความเป็นมาของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยมีความตระหนักเห็นความสำคัญ ในการแก้ปัญหาดังกล่าว จึงมีความต้องการที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โดยใช้แบบฝึกทักษะพัฒนาหลักการใช้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านโพหนอง(แสงราษฎร์สามัคคี) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่องที่อ่าน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและพัฒนาทักษะทางด้านหลักการใช้ภาษาไทยเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนต่อไป

๕. ประเภทของนวัตกรรม

นวัตกรรมทางด้านการเรียนการสอน

ประเภทนวัตกรรม

นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้

ผลการใช้นวัตกรรมที่ส่งผลต่อนักเรียน

๑. นักเรียนได้ฝึกทักษะการใช้ภาษาไทย (หลักภาษา : ชนิดและหน้าที่ของคำ) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

๒. นักเรียนมีประเมินผลการอ่านหลังใช้แบบฝึกทักษะการใช้ภาษาไทย (หลักภาษา : ชนิดและหน้าที่ของคำ) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ดีขึ้น

ผลการใช้นวัตกรรมที่ส่งผลกระทบต่อครู

๑.ครูได้จัดกระบวนการเรียนการสอนให้แก่ นักเรียนได้ฝึกทักษะการฟังภาษาไทย (หลักภาษา : ชนิดและหน้าที่ของคำ) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

๒.ครูได้มีการพัฒนาคุณภาพนักเรียนนักเรียนให้นักเรียนมีประเมิณผลการอ่านหลังใช้แบบฝึกทักษะการฟังภาษาไทย (หลักภาษา : ชนิดและหน้าที่ของคำ) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ดีขึ้น

ผลการใช้นวัตกรรมที่ส่งผลกระทบต่อ สถานศึกษา

๑.โรงเรียนได้ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนการสอนให้แก่ นักเรียนได้ฝึกทักษะการฟังภาษาไทย (หลักภาษา : ชนิดและหน้าที่ของคำ) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

๒.โรงเรียนมีการพัฒนาให้ครูได้มีการพัฒนาคุณภาพนักเรียนนักเรียนให้นักเรียนมีประเมิณผลการพัฒนาหลังฝึกทักษะการฟังภาษาไทย (หลักภาษา : ชนิดและหน้าที่ของคำ) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ดีขึ้น

ผลการใช้นวัตกรรมที่ส่งผลกระทบต่อ ชุมชน

๑.ชุมชนเห็นครูจัดกระบวนการเรียนการสอนให้แก่ นักเรียนได้ฝึกทักษะการฟังภาษาไทย (หลักภาษา : ชนิดและหน้าที่ของคำ) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

๒.ชุมชนเห็นความสำคัญของการพัฒนาบุตรหลานในสถานศึกษาในด้านการพัฒนาคุณภาพนักเรียนนักเรียนให้นักเรียนมีผลการประเมินการฝึกทักษะการฟังภาษาไทย (หลักภาษา : ชนิดและหน้าที่ของคำ) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ดีขึ้น

๖. หลักการและเหตุผล ความเป็นมา

ภาษามีบทบาทหน้าที่สำคัญยิ่งในสังคม โดยเฉพาะเป็นเครื่องมือในการสื่อสารช่วยถ่ายทอดความรู้ ความคิด และวัฒนธรรม นอกจากนี้ภาษายังเป็นเครื่องผูกพันมนุษย์ต่อมนุษย์อย่างแน่นแฟ้น ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑ กำหนดให้นักเรียนได้เรียนภาษาทั้งการอ่าน การเขียน การฟัง การดูและการพูด หลักภาษาและวรรณคดี ที่เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เพื่อที่นักเรียนสามารถทำให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ในด้านการติดต่อสื่อสาร การเรียนรู้ ในกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ การแสวงหาความรู้ ความเพลิดเพลินและการประกอบอาชีพ เป็นการศึกษาเล่าเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง และช่วยอนุรักษ์ภาษาไทยไว้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมต่อไป นอกจากภาษาจะเป็นเครื่องมือใน การสื่อสารแล้ว การที่เราจะใช้เครื่องมืออย่างใดอย่างหนึ่งได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นจะต้องรู้จักเครื่องมือ นั้น เช่นเดียวกับ การใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารไม่ว่าการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน จำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้ภาษาเป็นอย่างดี

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้กำหนดเป้าหมายเพื่อมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลกยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ เกิดสมรรถนะและเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนั้น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช ๒๕๕๑ จึงกำหนดจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดีมีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ เพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนทุกระดับชั้นการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องเรียนรู้ใน ๘ กลุ่มสาระเพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานท้องถิ่นและสถานศึกษาได้ดำเนินจัดการเรียนการสอนและจากความสำคัญของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้นำกรอบและทิศทางของการพัฒนากลุ่มสาระภาษาไทยมาใช้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรของสถานศึกษา คือ ความเป็นไทย มีศักยภาพในการใช้ภาษา เพราะภาษาเป็นสื่อของความคิดผู้เรียนที่มีภาษาใช้กว้างขวางมีการประมวลคำเพื่อนำมาใช้ในการพูด ฟัง อ่าน เขียน ผู้เรียนจะคิดได้กว้างขวางลึกซึ้ง และสามารถคิดสร้างสรรค์คิดวิพากษ์วิจารณ์ คิดตัดสินใจ แก้ปัญหาและวินิจฉัยอย่างมีเหตุผล ดังนั้นกลุ่มสาระการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ สาระภาษาไทย ๕ สาระ คือ สาระที่ ๑ การอ่าน สาระที่ ๒ การเขียน สาระที่ ๓ การฟัง การดู การพูด สาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษา สาระที่ ๕ วรรณคดีและวรรณกรรม โดยเฉพาะสาระที่ ๑ และสาระที่ ๒ จะเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่การพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียนในกิจกรรมการเรียนการสอนให้สัมพันธ์กัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาติดต่อทั้งด้านรับและการถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกนึกคิด โดยอาศัยความรู้และสาระทั้ง ๕ สาระที่ได้รับการฝึกฝนมาใช้ การสอนภาษาไทยให้บรรลุตามจุดประสงค์ของหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ให้เกิดความชำนาญและมีความสัมพันธ์กันได้แก่ ทักษะการรับเข้าคือการอ่าน และการฟัง เป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราว ความรู้และประสบการณ์ส่วนทักษะการถ่ายทอดออกไป คือ การพูดและการเขียน เป็นทักษะของการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดเห็น ผู้เรียนจึงต้องฝึกฝนเพื่อให้เกิดความชำนาญสามารถใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก สร้างแรงบันดาลใจ ให้คำปรึกษา ดูแล แนะนำ จัดวิธีการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยความหมาย สร้างองค์ความรู้ได้ มีความเข้าใจในตนเอง ใช้สติปัญญา คิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ผลงาน มีสมรรถนะสำคัญ มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ๒๕๖๒ : ๔)

ลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning มีดังนี้

๑. เป็นการพัฒนาศักยภาพการคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้
๒. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดระบบการเรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้โดยมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในรูปแบบของความร่วมมือ
๓. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด
๔. เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ สู่ทักษะการคิด วิเคราะห์
๕. ผู้เรียนได้เรียนรู้ความมีวินัยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
๖. ความรู้เกิดจากประสบการณ์ และการสรุปของผู้เรียน
๗. ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ๒๕๖๒ : ๕)

ตัวอย่างเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning สามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน รวมทั้งสามารถใช้ได้กับนักเรียนทุกระดับ ทั้งการเรียนรู้เป็นรายบุคคล การเรียนรู้แบบกลุ่มเล็ก และการเรียนรู้แบบกลุ่มใหญ่ ตัวอย่างรูปแบบหรือเทคนิค การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบ Active Learning ได้ดี ได้แก่

๑. การเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนความคิด (Think-Pair-Share) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนคิดเกี่ยวกับประเด็นที่กำหนดแต่ละคน ประมาณ ๒-๓ นาที (Think) จากนั้นให้แลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนอีกคน ๓-๕ นาที (Pair) และนำเสนอความคิดเห็นต่อผู้เรียนทั้งหมด (Share)

๒. การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative learning group) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยจัดเป็นกลุ่มๆ ละ ๓-๖ คน

๓. การเรียนรู้แบบทบทวนโดยผู้เรียน (Student-led review sessions) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้และพิจารณาข้อสงสัยต่าง ๆ ในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ โดยครูจะคอยช่วยเหลือกรณีที่มีปัญหา

๔. การเรียนรู้แบบใช้เกม (Games) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนนำเกมเข้าบูรณาการในการเรียนการสอน ซึ่งใช้ได้ทั้งในขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน การสอน การมอบหมายงาน และหรือขั้นการประเมินผล

๕. การเรียนรู้แบบวิเคราะห์วิดีโอ (Analysis or reactions to videos) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ดูวิดีโอ ๕-๒๐ นาที แล้วให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น หรือสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ดู อาจโดยวิธีการพูดโต้ตอบกัน การเขียน หรือ การร่วมกันสรุปเป็นรายกลุ่ม

๖. การเรียนรู้แบบโต้แย้ง (Student debates) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนได้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากประสบการณ์และการเรียนรู้ เพื่อยืนยันแนวคิดของตนเองหรือกลุ่ม

๗. การเรียนรู้แบบผู้เรียนสร้างแบบทดสอบ (Student generated exam questions) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสร้างแบบทดสอบจากสิ่งที่ได้เรียนรูมาแล้ว

๘. การเรียนรู้แบบกระบวนกรวิจัย (Mini-research proposals or project) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่อิงกระบวนการวิจัย โดยให้ผู้เรียนกำหนดหัวข้อที่ต้องการเรียนรู้ วางแผนการเรียน เรียนรู้ตามแผน สรุปความรู้หรือสร้างผลงาน และสะท้อนความคิดในสิ่งที่ได้เรียนรู้ หรืออาจเรียกว่า การสอนแบบโครงงาน (project-based learning) หรือ การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (problem-based learning)

๙. การเรียนรู้แบบกรณีศึกษา (Analyze case studies) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้อ่านกรณีตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จากนั้นให้ผู้เรียนวิเคราะห์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือแนวทางแก้ปัญหาภายในกลุ่ม แล้วนำเสนอความคิดเห็นต่อผู้เรียนทั้งหมด

๑๐. การเรียนรู้แบบการเขียนบันทึก (Keeping journals or logs) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนจดบันทึกเรื่องราวต่างๆ ที่ได้พบเห็น หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน รวมทั้งเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับบันทึกที่เขียน

๑๑. การเรียนรู้แบบการเขียนจดหมายข่าว (Write and produce a newsletter) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนร่วมกันผลิตจดหมายข่าว อันประกอบด้วย บทความ ข้อมูลสารสนเทศ ข่าวสาร และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แล้วแจกจ่ายไปยังบุคคลอื่นๆ

๑๒. การเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Concept mapping) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ที่ให้ผู้เรียนออกแบบแผนผังความคิด เพื่อนำเสนอความคิดรวบยอด และความเชื่อมโยงกันของกรอบความคิด โดยการใช้เส้นเป็นตัวเชื่อมโยง อาจจัดทำเป็นรายบุคคลหรืองานกลุ่ม แล้วนำเสนอผลงานต่อผู้เรียนอื่นๆ จากนั้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคนอื่นได้ซักถามและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม (สถาพร พุทธิพิฏล, ๒๕๕๘)

บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางของ Active Learning ดังนี้

๑. จัดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงของผู้เรียน
๒. สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน
๓. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนความสำเร็จในการเรียนรู้
๔. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือ ส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือในกลุ่มผู้เรียน
๕. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ท้าทาย และให้โอกาสผู้เรียนได้รับวิธีการสอนที่หลากหลาย
๖. วางแผนเกี่ยวกับเวลาในการจัดการเรียนการสอนอย่างชัดเจน ทั้งในส่วนของเนื้อหาและกิจกรรม
๗. ครูผู้สอนต้องใจกว้าง ยอมรับความสามารถในการแสดงออก และความคิดของผู้เรียน (ณัชชนัน แก้วชัยเจริญกิจ, ๒๕๕๐)

ความหมายของแบบฝึกทักษะ

อนงค์ศิริ วิชาลัย (๒๕๕๖ : ๘๐) ให้ความหมายของแบบฝึกทักษะว่า เป็นสื่อการเรียนการสอนอย่างหนึ่งที่สร้างขึ้น ประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลายน่าสนใจที่มุ่งให้นักเรียนได้นำมาใช้ฝึกฝน ปฏิบัติเพื่อทบทวนเนื้อหาความรู้ต่าง ๆ ที่ได้เรียนไปแล้วด้วยตนเอง ทำให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ให้คล่องแคล่ว เกิดความชำนาญและความแม่นยำ ซึ่งเป็นไปโดยอัตโนมัติ รวมทั้งเกิดทักษะในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๕๖ : ๖๘๗) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกทักษะหรือแบบฝึกหัด ว่าแบบตัวอย่างปัญหาหรือคำสั่งที่ตั้งขึ้นเพื่อให้นักเรียนฝึกตอบ

จากความเห็นของนักการศึกษาดังกล่าวสรุปได้ว่า แบบฝึกหมายถึง เครื่องมือทางการเรียนที่สร้างขึ้นสำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์ มีทักษะเพิ่มขึ้น

ลักษณะของแบบฝึกทักษะที่ดี

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (๒๕๕๘ : ๔๖๗ - ๔๖๘) ได้สรุปลักษณะของแบบฝึกที่สำคัญไว้ดังนี้

๑. ต้องมีการฝึกนักเรียนมากพอสมควรในเรื่องหนึ่ง ๆ ก่อนที่จะมีการฝึกเรื่องอื่น ๆ ต่อไป ทั้งนี้ทำขึ้นเพื่อการสอนไม่ใช่เพื่อการสอบ

๒. แต่ละบทควรฝึกโดยใช้แบบประโยคเพียงหนึ่งแบบเท่านั้น

๓. ฝึกโครงสร้างใหม่กับสิ่งที่เรียนรู้แล้ว

๔. ประโยคที่ฝึกควรเป็นประโยคสั้น ๆ

๕. ประโยคและคำศัพท์ควรเป็นแบบที่ใช้พูดกันในชีวิตประจำวันที่นักเรียนรู้จักดีแล้ว

๖. เป็นแบบฝึกที่นักเรียนใช้ความคิดด้วย

๗. แบบฝึกควรมีหลาย ๆ แบบ เพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย

๘. ควรฝึกให้นักเรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนไปแล้ว ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ

วรนุช บุพผา (๒๕๕๒ : ๘) ได้กล่าวประโยชน์ของแบบฝึกไว้ ดังนี้

๑. เป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริมหนังสือเรียนในการเรียนทักษะ เป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยลดภาระครูได้มาก เพราะแบบฝึกเป็นสิ่งที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบและมีระเบียบ

๒. ช่วยเสริมทักษะ แบบฝึกหัดเป็นเครื่องมือที่ช่วยเด็กในการฝึกทักษะ แต่ทั้งนี้จะต้องอาศัยการส่งเสริมและความเอาใจใส่จากครูผู้สอนด้วย

๓. ช่วยเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากเด็กมีความสามารถทางภาษาแตกต่างกันการให้เด็กทำแบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับความสามารถของเขา จะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในด้านจิตใจมากขึ้น ดังนั้นแบบฝึกหัดจึงไม่ใช่สมุดฝึกที่ครูจะให้เด็กลงมือทำหน้าต่อหน้า แต่เป็นแหล่งประสบการณ์เฉพาะสำหรับเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ และเป็นเครื่องมือช่วยที่มีค่าของครูที่สนองความต้องการเป็นรายบุคคลในชั้นเรียน

๔. แบบฝึก ช่วยเสริมทักษะให้คงทน ลักษณะการฝึกเพื่อช่วยให้เกิดผลดังกล่าวนี้ ได้แก่ ฝึกทันทีหลังจากที่เด็กได้เรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ ฝึกซ้ำหลาย ๆ ครั้ง เน้นเฉพาะในเรื่องที่ผิด

๕. แบบฝึกหัดที่ใช้จะเป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากจบบทเรียนในแต่ละครั้ง

๖. แบบฝึกหัดที่จัดทำขึ้นเป็นรูปเล่ม เด็กสามารถเก็บรักษาไว้ใช้เป็นแนวทางเพื่อทบทวนด้วยตนเองได้ต่อไป

๗. การให้เด็กทำแบบฝึกหัด ช่วยให้ครูมองเห็นจุดเด่นหรือปัญหาต่าง ๆ ของเด็กได้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยครูดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้น ๆ ได้ทันที่

๘. แบบฝึกที่จัดขึ้นนอกเหนือจากที่มีอยู่ในหนังสือเรียนจะช่วยให้เด็กได้ฝึกฝนอย่างเต็มที่

๙. แบบฝึกที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อยแล้ว จะช่วยทำให้ครูประหยัดทั้งแรงงานและเวลาในการที่จะต้องเตรียมสร้างแบบฝึกอยู่เสมอ ในด้านผู้เรียนก็ไม่ต้องเสียเวลาในการลอกแบบฝึกหัดจากตำราเรียนหรือกระดานดำ ทำให้มีเวลาและโอกาสได้ฝึกฝนทักษะต่าง ๆ มากขึ้น

๑๐. แบบฝึกช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย เพราะการจัดพิมพ์ขึ้นเป็นรูปเล่มที่แน่นอน ย่อมลงทุนต่ำกว่าการที่จะใช้วิธีพิมพ์ลงในกระดาษทุกครั้ง นอกจากนี้ยังมีประโยชน์ในการที่ผู้เรียนสามารถบันทึกและมองเห็นความก้าวหน้าของตนเองได้อย่างมีระบบและเป็นระเบียบ

การสร้างแบบฝึกทักษะ

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (๒๕๕๘ : ๔๖๗ - ๔๖๘) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการสร้างแบบฝึกที่ดีไว้ดังนี้

๑. ต้องสร้างแบบฝึกให้สอดคล้องกับหลักจิตวิทยา และพัฒนาการของเด็กตามลำดับชั้นการเรียนรู้ แบบฝึกเสริมทักษะนั้นต้องอาศัยรูปภาพพจนานุกรม และควรจัดเรียงเนื้อหาตามลำดับจากง่ายไปยาก เพื่อให้เด็กเรียนมีกำลังใจทำแบบฝึก
๒. มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนว่าจะฝึกทักษะในด้านใด แล้วจัดเนื้อหาให้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
๓. ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน ถ้าสามารถแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อยตามความสามารถ แล้วจึงจัดทำแบบฝึกเพื่อส่งเสริมนักเรียนแต่ละกลุ่ม
๔. แบบฝึกที่ดีต้องมีคำชี้แจงง่าย สั้น ๆ ที่นักเรียนอ่านเข้าใจแบบฝึกได้ด้วยตนเอง
๕. แบบฝึกต้องมีความถูกต้อง ครูต้องพิจารณาให้รอบคอบ โดยการทดลองทำด้วยตนเองเสียก่อน เพื่อไม่ให้มีข้อผิดพลาด
๖. การให้นักเรียนทำแบบฝึกทุกครั้ง เวลาต้องเหมาะสมกับช่วงความสนใจของนักเรียน
๗. แบบฝึกควรมีหลายรูปแบบ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์ และเมื่อฝึกเรื่องเดียวซ้ำ ๆ กันหลายครั้ง เด็กไม่เบื่อ แต่พอใจที่จะทำแบบฝึกนั้นด้วยความเพลิดเพลิน

แม้ว่าภาษาไทยและหลักภาษาไทยจะมีความสำคัญดังที่ได้กล่าวมาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญและพยายามจัดการเรียนการสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพ แต่ปรากฏว่า ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยซึ่งอยู่ในเกณฑ์ต่ำไม่ถึงเป้าหมายที่คาดหวัง ก็ยังคงมีอยู่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งในระดับประเทศ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา จนถึงระดับโรงเรียน การพัฒนา การเรียน การสอนมีปัจจัยสำคัญคือ ครูจะต้องพัฒนาความรู้ ความสามารถและ มีความกระตือรือร้นที่จะจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีสมรรถนะด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีตามที่หลักสูตรกำหนด และการจะมีคุณสมบัติดังกล่าวนั้น ครูจะต้องมีการคิดวิเคราะห์เพื่อวางแผนคิดกิจกรรมและวิธีการจัดการเรียนรู้ ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้หลักสูตร และจาก สภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของโรงเรียนบ้านโพหนอง (แสงราษฎร์สามัคคี) ที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จะเห็นได้จากผลการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านโพหนอง (แสงราษฎร์สามัคคี) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑ จากการรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในปีการศึกษา ๒๕๖๖ และ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ ดังนี้

ตารางที่ 1

แสดงผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านโพหนอง (แสงราษฎร์สามัคคี)

ปีการศึกษา	คะแนนเฉลี่ย	เกณฑ์ที่ สถานศึกษากำหนดไว้	สรุปผล
๒๕๖๖	๘๒.๕๕	๘๕	ไม่ผ่านเกณฑ์
๒๕๖๗	๘๓.๘๖	๘๕	ไม่ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ ๑ แสดงผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านโพหนอง (แสงราษฎร์สามัคคี) พบว่า มีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ
๘๒.๕๕ และ ๘๓.๘๖ ตามลำดับ ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่ทางโรงเรียนกำหนดไว้ร้อยละ ๘๕ สาเหตุสำคัญที่ทำให้
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยต่ำกว่าเกณฑ์ เนื่องมาจาก ประสิทธิภาพของ
นักเรียนในด้านการเรียนรู้ทางการพูด การฟัง การอ่าน การเขียน และหลักการใช้ภาษาไทยยังอยู่ใน
ระดับพื้นฐาน เมื่อพิจารณารายละเอียดเนื้อหาวิชาภาษาไทย ในสาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษา พบว่า นักเรียน
มีปัญหาการเรียนรู้คำและชนิดของคำ นักเรียนไม่สามารถจำแนกชนิดของคำได้ว่า คำใดเป็นคำนาม คำใด
เป็นคำสรรพนาม คำกริยา คำบุพบท คำวิเศษณ์ คำสันธาน คำอุทาน พร้อมทั้งบอกเหตุผลไม่ได้ว่าทำไมจึง
เป็นคำนามหรือคำกริยา รวมถึงบอกไม่ได้ว่าเมื่อไรควรใช้คำเชื่อมคำบุพบท คำสันธานนักเรียนไม่สามารถ
บอกหน้าที่ของคำแต่ละชนิดได้ ใช้คำไม่ตรงความหมาย ใช้คำไม่ถูกต้องตามชนิดและหน้าที่ของคำ ทำให้
การสื่อสารเกิดการผิดพลาดไป ประกอบกับนักเรียนไม่ชอบการอ่านและการเขียนภาษาไทย คิดว่า
ภาษาไทยมีเนื้อหามาก ยาก และซับซ้อน ส่งผลให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายกับการเรียน ขาดแรงจูงใจใน
การเรียนรู้ ไม่กระตือรือร้น ขาดความสนใจในการเรียน นอกจากนี้ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ก็มีส่วน
ให้นักเรียนไม่สนใจการเรียน เพราะครูผู้สอนใช้การสอนแบบเดิม ๆ การสอนใช้การบรรยายเนื้อหาให้
นักเรียนฟังเป็นส่วนใหญ่ และจดตามบนกระดานดำ ทำให้นักเรียนไม่สนุกกับการเรียน บรรยากาศไม่
น่าเรียน การปรับทัศนคติเกี่ยวกับการเรียนหลักภาษาไทย โดยให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของ
การเรียนภาษาไทย ในเรื่องคำและชนิดของคำไม่ใช่เรื่องยากแต่ครูผู้สอนควรปรับกลวิธีในการสอนของครู
เสียก่อน ซึ่งครูภาษาไทยบางคนยังใช้วิธีสอนแบบเดิมโดยยึดแบบเรียนเป็นแหล่งความรู้ สอนเพียงเนื้อหาที่
ปรากฏในบทเรียนเท่านั้น หรือมุ่งสอนให้จบเนื้อหาตามที่ปรากฏอยู่ในแบบเรียนอย่างเดียว ทำให้นักเรียน
ขาดประสบการณ์ที่ควรจะได้รับ ขาดทักษะความรู้และแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการสอน ทั้งนี้การเลือก
เทคนิค วิธีการที่เหมาะสม ที่จะทำให้นักเรียนสนุกสนานในการเรียน ชอบและรักที่จะเรียนเพื่อถ่ายทอด
ความรู้สึกลงและจินตนาการ มาเป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ นับเป็นสิ่งที่สำคัญที่ต้องคำนึงถึง
อย่างยิ่ง และอีกปัญหาหนึ่งที่สำคัญคือ ครูขาดเทคนิค และวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม กิจกรรม
การเรียนการสอนไม่หลากหลาย ไม่นับผู้เรียนเป็นสำคัญ กิจกรรมไม่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้และ
ความต้องการของนักเรียน ซึ่งการจัดการเรียนการสอน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ผู้สอนจำเป็นต้องจัด

กิจกรรมการเรียนรู้ให้ต่อเนื่องและสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระภาษาไทยให้ดียิ่งขึ้น

การแก้ปัญหาการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่สำคัญ คือการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เราควรหาวิธีการช่วยเหลือทั้งผู้สอนและผู้เรียน โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถตามศักยภาพของตน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเทคนิคการสอนและการใช้สื่อที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นสื่อประเภทของจริง เกม บทบาทสมมุติ การกำหนดสถานการณ์ กรณีศึกษา สื่อเทคโนโลยีประเภทต่าง ๆ สื่อจะต้องเหมาะสมกับผู้เรียน สามารถกระตุ้นให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจตามมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่กำหนดไว้ในหลักสูตร สมรรถนะหลัก ให้มีความสามารถด้านการคิด ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุตามสมรรถนะที่กำหนดไว้ดังกล่าว จึงต้องมีกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีคุณค่าน่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น รวมทั้งเสริมสร้างให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง คิดวิเคราะห์ได้อย่างมีเหตุผล เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง การใช้คำสื่อสารในชีวิตประจำวันของคนเรานั้น ต้องรู้จักวิเคราะห์และเลือกใช้คำให้ถูกต้อง หากเลือกใช้คำได้ถูกต้องก็จะส่งผลให้การสื่อสารนั้น ๆ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และเกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกันของผู้รับสารและผู้ส่งสาร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะ เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้หลักภาษาไทย เรื่อง ชนิดของคำไทยให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะแบบฝึกทักษะช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนเรียนรู้ จนเกิดความรู้ความเข้าใจและความชำนาญในเรื่องนั้นได้เร็วขึ้น ทำให้การเรียนประสบผลสำเร็จ แบบฝึกเป็นเครื่องมือช่วยบ่งชี้ให้ครูทราบว่าผู้เรียนหรือผู้ใช้แบบฝึกมีความรู้ ความเข้าใจในบทเรียน และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้มากน้อยเพียงใด ผู้เรียนมีจุดเด่นที่ควรส่งเสริมหรือมีจุดด้อยที่ต้องปรับปรุงแก้ไขตรงไหนอย่างไร แบบฝึกจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ครูทุกคนใช้ในการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ และพัฒนาทักษะของนักเรียนในวิชาต่าง ๆ จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงได้ดำเนินการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้านหลักการใช้ภาษา เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ด้วยแบบฝึกทักษะพัฒนาหลักการใช้ภาษาไทย เรื่อง ชนิดของคำไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ มาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ในการใช้คำ รู้จักคำชนิดต่าง ๆ และหน้าที่ของคำได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะทำให้บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนที่วางไว้ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานรายวิชาพร้อมทั้งเสริมสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

๗. วัตถุประสงค์ของนวัตกรรม

๑. เพื่อพัฒนาทักษะหลักการใช้ภาษาไทย เรื่อง “ชนิดของคำไทย” ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

๒. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เรื่อง “ชนิดของคำไทย” ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

๘. กลุ่มเป้าหมาย

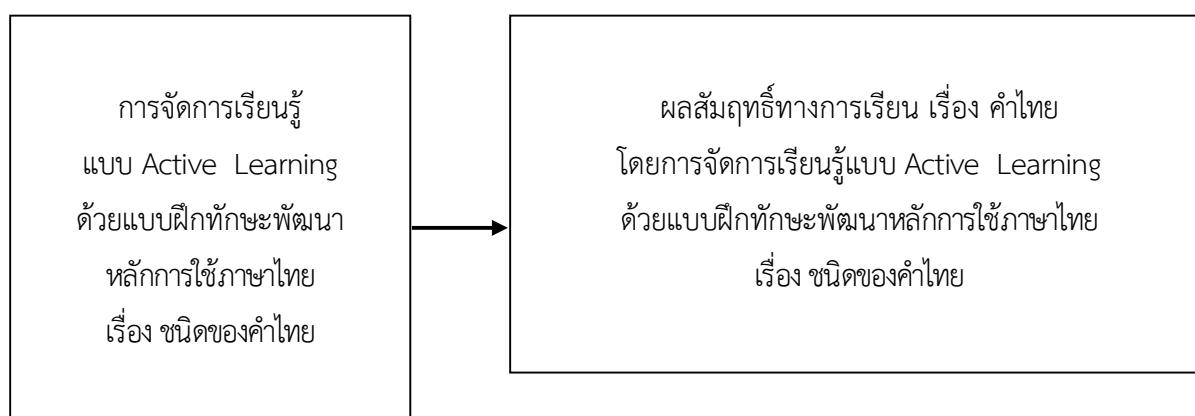
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ โรงเรียนบ้านโพหนอง (แสงราษฎร์สามัคคี)

๙. หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนานวัตกรรม

การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก สร้างแรงบันดาลใจ ให้คำปรึกษา ดูแล แนะนำ จัดวิธีการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย สร้างองค์ความรู้ได้ มีความเข้าใจในตนเอง ใช้สติปัญญา คิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ผลงาน มีสมรรถนะสำคัญ มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ๒๕๖๒ : ๔) ลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning มีดังนี้ ๑) เป็นการพัฒนาศักยภาพการคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ๒) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดระบบการเรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้โดยมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในรูปแบบของความร่วมมือ ๓) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด ๔) เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ สู่ทักษะการคิด วิเคราะห์ ๕) ผู้เรียนได้เรียนรู้ความมีวินัยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ๖) ความรู้เกิดจากประสบการณ์ และการสรุปของผู้เรียน ๗) ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ๒๕๖๒ : ๕)

ผลของการศึกษาครั้งนี้ทำให้ได้วิธีการสอนเรื่อง ชนิดของคำไทย โดยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ด้วยแบบฝึกทักษะพัฒนาหลักการใช้ภาษาไทย เรื่อง ชนิดของคำไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อันจะเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนได้นำไปใช้พัฒนากระบวนการเรียนการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผู้ศึกษาได้วางกรอบแนวคิดในการเรียนการสอนภาษาไทย โดยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ด้วยแบบฝึกทักษะพัฒนาหลักการใช้ภาษาไทย เรื่อง ชนิดของคำไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ประกอบการสอน ดังนี้



๑๐. การออกแบบกระบวนการเรียนรู้

การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ชนิดของคำไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ด้วยแบบฝึกทักษะพัฒนาหลักการใช้ภาษาไทย

๑. มาตรฐาน และตัวชี้วัด

สาระที่ ๑ การอ่าน

มาตรฐาน ท ๔.๑ เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ตัวชี้วัด

ป.๖/๑ วิเคราะห์ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค

๒. วัตถุประสงค์

๑. บอกชนิดของคำไทยพื้นฐานได้ถูกต้อง (คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำสันธาน คำอุทาน และคำอุทาน)

๒. จำแนก ชนิดของคำในประโยคที่กำหนดให้ได้

๓. นำชนิดของคำไปใช้ในการแต่งประโยคได้อย่างเหมาะสม

๔. เห็นความสำคัญ ของการเรียนรู้ชนิดของคำไทยในการสื่อสารและการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง

๓. วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การจัดการเรียนรู้จะเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริง ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย ดังนี้:

๑. กิจกรรม “เปิดโลกคำศัพท์” (Word Explorer): ครูนำเสนอภาพ สถานการณ์ หรือข้อความสั้นๆ ให้นักเรียนระดมความคิด บอกคำที่เกี่ยวข้อง และอภิปรายว่าคำเหล่านั้นเป็นคำชนิดใด โดยใช้คำถามกระตุ้นความคิด เช่น “คำนี้ใช้เรียกอะไร?” “คำนี้แสดงอาการอย่างไร?” “คำนี้เชื่อมคำอะไรบ้าง?”

๒. กิจกรรม “นักสืบภาษาไทย” (Thai Language Detective): แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มได้รับบัตรคำหรือประโยคที่มีคำชนิดต่างๆ ปะปนกัน ให้นักเรียนช่วยกันจำแนกและจัดหมวดหมู่คำตามชนิดของคำที่เรียนรู้ โดยอาจใช้แผนผังความคิด (Mind Map) หรือตารางสรุปผล

๓. กิจกรรม “สร้างสรรค์ประโยคหรรษา” (Fun Sentence Creator): นักเรียนแต่ละกลุ่มจะได้รับโจทย์คำชนิดต่างๆ (เช่น ให้แต่งประโยคที่มีคำนาม ๒ คำ คำกริยา ๑ คำ คำวิเศษณ์ ๑ คำ) แล้วให้นำคำเหล่านั้นมาสร้างประโยคที่มีความหมาย จากนั้นนำเสนอผลงานและแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนกลุ่มอื่น

๔. กิจกรรม “เกมทายคำปริศนา” (Word Riddle Game): ครูเตรียมปริศนาคำทายเกี่ยวกับคำชนิดต่างๆ หรือให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสร้างปริศนาคำทายเอง แล้วให้เพื่อนร่วมชั้นทายคำพร้อมระบุชนิดของคำนั้นๆ

๕. กิจกรรม “ละครใบ้ชนิดของคำ” (Pantomime Word Types): นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกคำชนิดใดชนิดหนึ่งมาแสดงท่าทางหรือสถานการณ์ที่สื่อถึงคำชนิดนั้นๆ เช่น แสดงท่าทางเป็นคำกริยา แสดงลักษณะเป็นคำวิเศษณ์ ให้เพื่อนๆ ทายว่าเป็นการแสดงคำชนิดใด

๔. สื่อและแหล่งเรียนรู้

สื่อหลัก:

๑. บัตรคำชนิดต่างๆ (คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำสันธาน คำอุทาน)
๒. ประโยคตัวอย่าง
๓. แผ่นผังความคิด (Mind Map)
๔. กระดานไวท์บอร์ด/โปรเจคเตอร์
๖. PowerPoint หรือ Google Slides สำหรับนำเสนอเนื้อหาและภาพประกอบ

แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม:

๑. หนังสือเรียนภาษาไทย
๒. ห้องสมุดโรงเรียน/ห้องคอมพิวเตอร์สืบค้นข้อมูล
๓. พจนานุกรม
๔. เว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันสอนภาษาไทยที่น่าเชื่อถือ (เช่น Sanook! Dictionary, Royal Institute Dictionary)
๕. คลิปวิดีโออธิบายเรื่องชนิดของคำไทยใน YouTube (เนื้อหาที่เหมาะสมกับวัย)

๕. การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
๑. บอกความหมายของคำนามได้ถูกต้อง	ตรวจแบบฝึก	แบบฝึก	ผ่านเกณฑ์การทำแบบฝึก ร้อยละ ๘๐
๒. ยกตัวอย่างคำนามในชีวิตประจำวันได้ถูกต้อง	ตรวจแบบฝึก	แบบฝึก	ผ่านเกณฑ์การทำแบบฝึก ร้อยละ ๘๐
๓. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - ใฝ่เรียนรู้	สังเกตพฤติกรรม การร่วมกิจกรรม ของนักเรียน	แบบประเมิน คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ ของนักเรียน	ผ่านเกณฑ์การประเมิน คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ ได้ระดับ คุณภาพ ๒ ขึ้นไป
๔. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน - ความสามารถในการสื่อสาร	สังเกตสมรรถนะ สำคัญ ด้านความสามารถในการ สื่อสาร ของนักเรียน	แบบประเมิน สมรรถนะสำคัญ ด้านความสามารถในการ สื่อสาร ของนักเรียน	ผ่านเกณฑ์การประเมิน สมรรถนะสำคัญ ด้านความสามารถในการ สื่อสาร ระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป

การประเมินระหว่างเรียน (Formative Assessment):

- ☑ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้: สังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่ม การแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการตอบคำถาม
- ☑ การตรวจผลงานกลุ่ม/เดี่ยว: ตรวจสอบความถูกต้องของการจำแนกชนิดของคำ การแต่งประโยค
- ☑ การตอบคำถาม/การอภิปราย: ประเมินความเข้าใจและสามารถอธิบายชนิดของคำได้

การประเมินหลังเรียน (Summative Assessment):

- ★ แบบฝึกทักษะพัฒนาหลักการใช้ภาษาไทย: ประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชนิดของคำ และความสามารถในการนำไปใช้
- ★ การเขียนสรุปความรู้: ให้นักเรียนเขียนสรุปความเข้าใจเกี่ยวกับชนิดของคำไทยด้วยภาษาของตนเอง
- ★ แบบทดสอบ: วัดความรู้ความเข้าใจเรื่องชนิดของคำไทย

๑๑. แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในยุคดิจิทัล

แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ท๑๖๑๐๑ ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ หน่วยที่ ๑ หลักการใช้ภาษาไทย (ชนิดของคำไทย) จำนวน ๑๘ ชั่วโมง

ขั้นนำ (Engage)

๑. กระตุ้นความสนใจ (Hook): ครูเปิดคลิปวิดีโอเพลงหรือการ์ตูนสั้นๆ ที่มีคำชนิดต่างๆ ปรากฏอยู่ แล้วตั้งคำถามกระตุ้นความคิด เช่น “นักเรียนสังเกตเห็นคำอะไรบ้างในคลิปนี้?” “คำเหล่านี้มีความหมายหรือหน้าที่อะไรบ้าง?”

ขั้นสอน (Explore & Explain)

๒. สำรวจและค้นหา (Explore):
 - ครูนำเสนอเนื้อหาชนิดของคำไทยแต่ละชนิดผ่านสไลด์ที่น่าสนใจ พร้อมตัวอย่างประโยค และภาพประกอบ
 - กิจกรรม “นักสืบภาษาไทยดิจิทัล”: ครูนำเสนอประโยคบนหน้าจอ ให้นักเรียนใช้ปากกาอัจฉริยะ (ถ้ามี) หรือพิมพ์คำตอบ ลงในเอกสาร Google Docs ที่แชร์ไว้ เพื่อจำแนกและระบุชนิดของคำ

๓. อธิบายและลงลึก (Explain):
 - ครูอธิบายหลักการสังเกตและจำแนกคำแต่ละชนิดอย่างละเอียด พร้อมตอบคำถามและข้อสงสัยของนักเรียน
 - กิจกรรม “จับคู่คำหรรษา” (Online Matching Game): ครูใช้เว็บไซต์/แอปพลิเคชันสร้างเกมจับคู่คำกับชนิดของคำ ให้นักเรียนแข่งขันกันจับคู่คำให้ถูกต้อง

ขั้นขยายความเข้าใจ (Elaborate)

๔. สร้างสรรค์และประยุกต์ใช้ (Elaborate):
 - กิจกรรม “แต่งประโยคหรรษาออนไลน์”: นักเรียนแต่ละกลุ่มได้รับโจทย์คำชนิดต่างๆ (เช่น คำนาม, คำกริยา, คำวิเศษณ์) และแต่งประโยคลงใน Padlet หรือ Google Docs ที่แชร์ร่วมกัน จากนั้นนำเสนอผลงานผ่านการฉายหน้าจอ และให้เพื่อนกลุ่มอื่นช่วยกันตรวจสอบและเสนอแนะ

๕. เกมเสริมทักษะ:
 - กิจกรรม “เกมทายคำปริศนา” (Quizizz/Kahoot!): ครูสร้างแบบทดสอบหรือเกมทายคำเกี่ยวกับชนิดของคำไทยในแพลตฟอร์มเกมการศึกษาออนไลน์ ให้นักเรียนร่วมสนุกและทบทวนความรู้

ขั้นสรุป (Evaluate)

๖. สรุปทบทวนและประเมินผล:
 - นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับชนิดของคำไทยที่ได้เรียนรู้
 - ทำแบบฝึกทักษะพัฒนาหลักการใช้ภาษาไทย (แบบฝึกทักษะอาจอยู่ในรูปแบบ E-book หรือไฟล์ PDF ที่สามารถแก้ไขได้ หรือใน Google Forms เพื่อการเก็บคะแนนและประเมินผล)

๑๒. โครงสร้างและองค์ประกอบของนวัตกรรม

แนวคิดของนวัตกรรม: เป็นแบบฝึกทักษะที่ออกแบบมาเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและพัฒนาทักษะการจำแนกและการใช้ชนิดของคำไทยอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการเรียนรู้แบบ Active Learning ผสมผสานกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

โครงสร้างและองค์ประกอบ:

๑. คำนำ: ชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ
๒. คำชี้แจงสำหรับนักเรียน: อธิบายวิธีการใช้แบบฝึกทักษะอย่างละเอียด
๓. สารบัญ: แสดงหัวข้อและหน้าต่างๆ ในแบบฝึกทักษะ
๔. เนื้อหาบทเรียน:

- บทนำสู่ชนิดของคำ: ภาพรวมและประโยชน์ของการเรียนรู้ชนิดของคำ
- คำนาม: ความหมาย ชนิด และตัวอย่าง พร้อมแบบฝึกหัด
- คำสรรพนาม: ความหมาย ชนิด และตัวอย่าง พร้อมแบบฝึกหัด
- คำกริยา: ความหมาย ชนิด และตัวอย่าง พร้อมแบบฝึกหัด
- คำวิเศษณ์: ความหมาย ชนิด และตัวอย่าง พร้อมแบบฝึกหัด
- คำบุพบท: ความหมาย หน้าที่ และตัวอย่าง พร้อมแบบฝึกหัด
- คำสันธาน: ความหมาย หน้าที่ และตัวอย่าง พร้อมแบบฝึกหัด
- คำอุทาน: ความหมาย หน้าที่ และตัวอย่าง พร้อมแบบฝึกหัด

๕. แบบฝึกหัดท้ายบทเรียน (Digital Interactive Exercises):

- จับคู่คำกับชนิดของคำ: (Drag and drop activity)
- เติมคำชนิดที่ถูกต้องลงในช่องว่างของประโยค: (Fill-in-the-blanks)
- ระบุชนิดของคำที่ขีดเส้นใต้ในประโยค: (Multiple choice or dropdown selection)
- แต่งประโยคจากคำชนิดที่กำหนดให้: (Open-ended text input)
- เกมปริศนาอักษรไขว้ (Crossword Puzzle): ทบทวนคำศัพท์และชนิดของคำ

๖. กิจกรรมทบทวน/สรุป:

○ Mind Map สรุปชนิดของคำ: ให้นักเรียนสร้าง Mind Map สรุปความเข้าใจของตนเอง

○ แบบทดสอบหลังเรียน (Post-test): วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้

๗. เฉลยแบบฝึกหัด: เพื่อให้นักเรียนตรวจสอบความถูกต้องและเรียนรู้ด้วยตนเอง

๘. บรรณานุกรม: แหล่งอ้างอิงที่ใช้ในการจัดทำแบบฝึกทักษะ

รูปแบบของนวัตกรรม:

Google Forms/Microsoft Forms: สำหรับแบบฝึกหัดที่ต้องการเก็บข้อมูลและประเมินผล
อัตโนมัติ

การออกแบบการจัดการเรียนรู้และนวัตกรรมนี้ มุ่งเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างสนุกสนาน เข้าใจง่าย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง

๑๓. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจหลักการใช้ภาษาไทยเรื่องชนิดของคำไทยได้อย่างถูกต้อง

๒. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนภาษาไทยในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน

๓. เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนหลักการใช้ภาษาไทย เรื่องชนิดของคำไทย ในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

๑๔. งบประมาณเพื่อพัฒนานวัตกรรมการศึกษา

รายการ ที่	วัสดุ/อุปกรณ์	จำนวน หน่วย	ประมาณการราคา	ราคารวม
๑	กระดาษทำป๊อปปี้	๒ ห่อ	๑๐๐	๒๐๐
๒	กระดาษพิมพ์งานสร้างสื่อ <input checked="" type="checkbox"/> ชุดแบบฝึก ๑๐๐ แผ่น X ๑๙ คน <input checked="" type="checkbox"/> ชุดเฉลยแบบฝึก ๗๐ แผ่น X ๑๙ คน <input checked="" type="checkbox"/> ชุดข้อสอบ ก่อนเรียน หลังเรียน ๑๐ แผ่น X ๑๙ คน	๘ ห่อ/รีม	๑๓๐	๑,๐๔๐
๓	กระดาษปรี๊ฟสำหรับ นักเรียนระดมสมอง (Mind Map)	๒๐ แผ่น	๖	๑๒๐
๔	ปากกาไวท์บอร์ด ๔ สี	๑๒ ด้าม	๓๐	๓๖๐
๕	ปากกาเคมี ๓ สี ๔ สี	๑๒ ด้าม	๒๐	๒๔๐
๖	หมึกพิมพ์ปริ้นเตอร์ ๔ สี ๓๐๐ มล.	๔ สี	๓๐๐	๑,๒๐๐
๗	ผ้ากาวแล็คซีน สีม่วง หน้า กว้าง ๑.๕ นิ้ว	๖ ม้วน	๖๕	๓๙๐
๘	ลวดเย็บกระดาษ	๑ กล่อง	๓๐	๓๐
รวม				๓,๐๐๐

๑๕. การประเมินผล

๑๕.๑ สร้างแบบประเมินผลการใช้แบบฝึกทักษะพัฒนาการใช้หลักการใช้ภาษาไทยก่อนเรียน - หลังเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านโพหนอง (แสงราษฎร์สามัคคี) จำนวน ๑๙ คน

๑๕.๒ ประเมินผลก่อนใช้แบบฝึกทักษะการใช้แบบฝึกทักษะพัฒนาการใช้หลักการใช้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านโพหนอง (แสงราษฎร์สามัคคี) จำนวน ๑๙ คน

๑๕.๓ ดำเนินการจัดกิจกรรมประจำวัน โดยใช้แบบฝึกทักษะพัฒนาการใช้หลักการใช้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านโพหนอง (แสงราษฎร์สามัคคี) จำนวน ๑๙ คน

๑๕.๔ ประเมินผลการอ่านหลังใช้ใช้แบบฝึกทักษะการใช้แบบฝึกทักษะพัฒนาการใช้หลักการใช้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านโพหนอง (แสงราษฎร์สามัคคี) จำนวน ๑๙ คน

๑๖. ภาคผนวก



แบบฝึกทักษะ พัฒนาหลักการใช้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖



นายปิยะฤกษ์ บุญโกศล
ครู โรงเรียนบ้านโพหนอง (แสงราษฎร์สามัคคี)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ



SCAN ME

<https://bit.ly/BB2568LakPhaSa>

แบบฝึกทักษะพัฒนาหลักการใช้ภาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6



SCAN ME

หลักสูตรสถานศึกษา 2568 โรงเรียนบ้านโพหนอง แสงราษฎร์สามัคคี - Google Drive



ภาพบรรยากาศการเรียนการสอน



ภาพบรรยากาศการเรียนการสอน

แบบบันทึกคะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน - หลังเรียน
เรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แบบฝึกทักษะพัฒนาหลักการใช้ภาษาไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2568 โรงเรียนบ้านโพหนอง (แสงราษฎร์สามัคคี)

เลขที่	ชื่อ - นามสกุล	ก่อนเรียน 30 คะแนน	หลังเรียน 30 คะแนน	ความก้าวหน้า	สรุปผล ผ่าน / ไม่ผ่าน
1	เด็กชายขวัญชัย พลพวง	17	28	11	ผ่าน
2	เด็กชายจิรวัดน์ ประสวนศรี	13	27	14	ผ่าน
3	เด็กชายชยุต ประสวนศรี	9	25	16	ผ่าน
4	เด็กชายชัชฌาย ทุมทอง	10	26	16	ผ่าน
5	เด็กชายณัฐพล พิมพ์ลา	17	28	11	ผ่าน
6	เด็กชายธนโชติ ทวีศรี	9	27	18	ผ่าน
7	เด็กชายพงศ์เทพ ทวีศรี	13	26	13	ผ่าน
8	เด็กชายวีรภานต์ จันทร์เพชร	10	24	14	ผ่าน
9	เด็กชายณัฐวัฒน์ แสงสาย	15	27	12	ผ่าน
10	เด็กชายกรวิษณุ ชำศิริ	10	24	14	ผ่าน
11	เด็กหญิงกัญญาณัฐ ประสวนศรี	14	26	12	ผ่าน
12	เด็กหญิงณิชาภัทร บุตดา	15	25	10	ผ่าน
13	เด็กหญิงณมล ทวีศรี	14	27	13	ผ่าน
14	เด็กหญิงบุญญาภรณ์ ชาญขำนิ	16	28	12	ผ่าน
15	เด็กหญิงปิยะพร เขาวรรณะ	17	29	12	ผ่าน
16	เด็กหญิงโชติกา เกณฑ์สาธุ	9	25	16	ผ่าน
17	เด็กหญิงชุตติกาญจน์ ทองคำ	11	24	13	ผ่าน
18	เด็กหญิงบุญทิพา สุนทรเพราะ	12	26	14	ผ่าน
19	เด็กหญิงธัญสุดา พิสิกนา	15	27	12	ผ่าน
รวมคะแนนของนักเรียนทุกคน		246	499		
คะแนนเฉลี่ย		12.95	26.26		
ร้อยละ		43.16	87.54		
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		2.90	1.48		
			"ผ่าน"	19	คิดเป็นร้อยละ 100.00
			"ไม่ผ่าน"	0	คิดเป็นร้อยละ 0.00
รวมนักเรียนทั้งหมด (คน)			19	คิดเป็นร้อยละ	100.00

ผลการประเมินผู้เรียน
ทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน



ผลงานนักเรียน